

Sygn. akt I ACa 624/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wiszniewska
Sędziowie:	SA Mirosława Gołuńska SA Małgorzata Gawinek (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Z. M., M. M.

przeciwko I. N.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda i powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt VI GC 21/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. pozbawia w całości wykonalności tytuł wykonawczy – wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 27 lutego 2008 roku, sygn. akt VI GC 74/07 zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko powodowi Z. M. postanowieniem z dnia 9 maja 2008 roku oraz przeciwko powódce M. M. postanowieniem z dnia 12 października 2010 roku w sprawie o sygn. akt VI GCo 26/10,

2. zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 4069 (cztery tysiące sześćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem kosztów procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym,

II. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania powodów w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Gawinek Iwona Wiszniewska Mirosława Gołuńska

Sygn. akt I ACa 624/14

UZASADNIENIE

Z. M. i M. M. wnieśli o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 27 lutego 2008r. w sprawie VI GC 74/07, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko Z. M. oraz przeciwko M. M.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2014r. Sąd Okręgowy w Koszalinie pozbawił wykonalności objęty żądaniem tytuł wykonawczy, co do kwoty 32.700,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2007 r. i kosztami procesu w kwocie 2.557,75 zł, w pozostałym zakresie powództwo oddalił oraz zasądził od powodów na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły ustalenia, zgodnie z którymi pozwana I. N. zawarła z (...) Funduszem (...) umowę leasingu operacyjnego urządzenia dźwigowego. Dostawcą urządzenia dźwigowego był Z. M.. R. R. udzieliła 6-miesięcznej gwarancji na przedmiotowy dźwig. Urządzenie było wadliwe, w związku z czym pozwana zażądała od powoda i R. R. wymiany dźwigu na nowy. Wobec braku spełnienia roszczenia odstąpiła od umowy leasingu i zażądała od Z. M. i R. R. odszkodowania w kwocie 132.267,47 zł, na które składało się 113.136,32 zł tytułem utraconych dochodów za okres od stycznia 2006r. do maja 2007r., 7.730 zł tytułem reszty ceny dźwigu, która nie została zwrócona przez pozwanych, 11.500,99 zł tytułem straty związanej z wcześniejszym rozwiązaniem umowy leasingu. Pozwana zawarła z R. R. ugodę. Pozwem z dnia 19 października 2007r. I. N. wystąpiła przeciwko Z. M. i R. R. o zapłatę kwoty 132.267,47 zł wskazując, iż roszczenia swe przeciwko R. M. wywodzi z umowy ugody, zaś przeciwko Z. M. z nienależytego wykonania umowy. Wyrokiem zaocznym z dnia 27 lutego 2008r. Sąd Okręgowy w Koszalinie, w sprawie VI GC 74/07, zasądził od Z. M. na rzecz I. N. kwotę 132.267,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2007r. z tym zastrzeżeniem, że w przypadku ustalenia odpowiedzialności R. R. do wysokości zasądzonego od Z. M. roszczenia, spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego. Sprzeciw Z. M. od tego wyroku został odrzucony jako spóźniony.

Wyrokiem z dnia 14 lipca 2009r. Sąd Okręgowy zasądził od R. R. na rzecz I. N. kwotę 32.700,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2007r. i kosztami procesu w kwocie 2.557,75 zł z tym zastrzeżeniem, że do wysokości zasądzonych od pozwanej R. R. kwot spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych- R. R. albo Z. M. z wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Koszalinie lub R. R. zwalnia drugiego, w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Jako podstawę odpowiedzialności R. R. Sąd Okręgowy przyjął ugodę zawartą z I. N.. Częściowe oddalenie powództwa oparte było na uznaniu, iż I. N. nie udowodniła roszczenia w pozostałym zakresie.

Wyrokowi zaocznemu nadana została klauzula wykonalności przeciwko Z. M., a następnie także przeciwko jego małżonce M. M. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków.

R. R. uregulowała swoje zobowiązanie wobec I. N. wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 14 lipca 2009r.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo oparte na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadnione jest jedynie, co do kwoty 32.700,50 zł z odsetkami ustawowymi. Sąd uwzględnił bowiem fakt zaspokojenia pozwanej przez R. R. przez zapłatę kwoty wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego wydanego przeciwko niej. Z. M. i R. R. odpowiadają in solidum do wysokości kwoty zasądzonej od R. R., zapłata tej kwoty przez jednego z dłużników zwalnia drugiego dłużnika z obowiązku świadczenia.

Sąd nie uwzględnił zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwaną, stwierdzając że nie występuje norma, która ogranicza w czasie możliwość wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego przewidzianego w art.840 k.p.c., oraz że bez znaczenia jest również, czy postępowanie egzekucyjne toczy się, toczyło się, czy być może zostanie dopiero wszczęte.

W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił mając na względzie, że odpowiedzialność pozwanego in solidum z R. R. ogranicza się do kwoty zasądzonej od R. R. tj. kwoty 32.700,50 zł z odsetkami ustawowymi i tylko w tym zakresie los zobowiązania jednego ze współdłużników in solidum wywiera wpływ na zobowiązanie drugiego. Sąd nie podzielił stanowiska powodów, iż wyrok Sądu Okręgowego przeciwko R. R. – w części oddalającej żądanie I. N. - winien wywierać wpływ na ich zobowiązanie poprzez stosowanie per analogiam uregulowania zawartego w art. 375 § 2 k.c. W jego ocenie możliwość stosowania do sytuacji dłużników in solidum uregulowań dotyczących dłużników solidarnych, zachodzi jeśli sytuacja danych dłużników in solidum jest podobna do dłużników solidarnych. Sąd stwierdził, że ustawodawca w art. 375 § 2 k.c. nie przewidział „automatycznego” skutku korzystnego wyroku przeciwko jednemu ze współdłużników solidarnych dla zobowiązania innych współdłużników solidarnych, ale opatrzył taki skutek zastrzeżeniem, iż przesłanką wystąpienia tego skutku jest uwzględnienie zarzutów wspólnych tym współdłużnikom. Z dalszego wyводу Sądu wynika, że źródłem roszczenia I. N. przeciwko Z. M. i R. R. była taka sama okoliczność faktyczna jednakże podstawy prawne tej odpowiedzialności były odmienne, bowiem Z. M. odpowiadał jako dostawca sprzętu, a R. R., jako gwarant. Zakres i podstawy odpowiedzialności obu tych osób kształtowały się odmiennie zarówno co do okoliczności, za jakie ponoszą oni odpowiedzialność, jak i przesłanek tej odpowiedzialności. Pozwanym tym w istocie nie przysługiwały wspólne zarzuty w rozumieniu art. 375 k.c. oparte na prawie materialnym. Zarzuty takie nie były wspólne pozwanym w sprawie VI GC 74/07, bowiem powództwo przeciwko Z. M. oparte było na art. 471 k.c., a przeciwko R. R. wywodzone było z ugody zawartej przez nią z I. N.. W konsekwencji wyrok przeciwko R. R. nie wywarł wpływu na istnienie zobowiązania Z. M. ustalonego wyrokiem zaocznym zapadłym przeciwko niemu i nie może być traktowany jako zdarzenie zaszłe po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił również stanowiska powódki opartego na art. 840 § 1 pkt 3 k.p.c. wskazując, że powódka nie podniosła żadnych zarzutów „z własnego prawa” oraz nie sformułowała żadnych zarzutów wobec żądania I. N. zgłoszonego we wskazanej sprawie, których Z. M. nie mógł podnieść w toku powyższej sprawy. Jej argumentacja sprowadzała się do stwierdzenia, że żądanie I. N. jest nieuzasadnione, lecz tego rodzaju zarzut mógł powód podnieść w toku tamtego postępowania, gdyby z przyczyn procesowych zależnych od niego, nie pozbawił się możliwości uczestniczenia w tym postępowaniu. Sąd nie uwzględnił twierdzenia, że Z. M. pozbawiony został tej możliwości z przyczyn zawinionych przez I. N. tj. podania przez nią adresu, pod którym pozwany ten nie zamieszkiwał, wskazując, że z uwagi na prawomocne odrzucenie przez sąd sprzeciwu pozwanego Z. M., okoliczność powyższa nie podlega badaniu w niniejszej sprawie. Zarzuty powódki zmierzające do wymuszenia ponownego rozpoznania sporu rozstrzygniętego wyrokami w sprawie VI GC 74/07 Sąd uznał za niedopuszczalne.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art.101 k.p.c. mając na względzie, że nie zachodziła potrzeba wytaczania powództwa w zakresie, w jakim zostało ono uwzględnione.

Apelację od wyroku złożyli powodowie zaskarżając go w części oddalającej powództwo oraz co do kosztów procesu i wnieśli o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie na rzecz powodów solidarnie od pozwanych kosztów procesu.

Skarżący zarzucili naruszenie prawa procesowego i dokonanie błędnych ustaleń faktycznych co do tego, że powodowi Z. M. i R. R. nie przysługiwały wspólne zarzuty w rozumieniu art. 375 § 2 k.c., a w konsekwencji naruszenie tego przepisu poprzez jego niezastosowanie oraz naruszenie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 14 lipca 2009r. wydany przeciwko współdłużnikowi R. R. nie jest zdarzeniem nowym po powstaniu tytułu egzekucyjnego wydanego przeciwko powodom i nie zwalania ich z długu, co do kwoty 132.267,47 zł.

Powodowie podkreślili, że w sprawie VI GC 74/07 I. N. domagała się od Z. M. i R. R. kwoty 113.136,32 zł tytułem utraconych korzyści. Żądanie co do utraconych korzyści zostało oddalone wobec R. R.. Skoro zaś I. N. wносиła o zasądzenie jednej kwoty na tej samej podstawie faktycznej oraz prawnej (w oparciu o art. 471 k.c.) wobec obu pozwanych, zarzuty, które przysługiwały pozwanym były wspólne, a oddalenie żądania wobec R. R. ma wpływ na

zobowiązanie Z. M.. Zdaniem skarżących jest to przypadek, w który poprzez analogię należy zastosować przepisy o solidarności, w tym art. 375 § 2 k.c.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Swoje stanowisko oparła przede wszystkim na argumente, że podstawy odpowiedzialności powodów w zakresie przysługującego jej roszczenia, będącego przedmiotem postępowania w sprawie VI GC 74/07, były odmienne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Okoliczności faktyczne w niniejszej sprawie pozostają poza sporem. Nie jest kwestionowane, jakie roszczenie – co do wysokości oraz podstawy faktycznej i prawnej – było przedmiotem postępowania w sprawie z powództwa I. N. przeciwko Z. M. i R. R., prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Koszalinie pod sygn. akt VI GC 74/07 oraz w jakich okolicznościach zapadło wobec każdego z pozwanych orzeczenie określające jego obowiązek wobec powódki. Istota sporu sprowadza się do oceny prawnej, której celem jest rozstrzygnięcie, czy treść wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 14 lipca 2009r. wydanego przeciwko R. R. obejmującego wspomniane roszczenie I. N. wobec R. R., jest zdarzeniem o jakim mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w stosunku do obowiązku Z. M. względem I. N. stwierdzonego wyrokiem zaocznym z dnia 27 lutego 2008r., a mianowicie takim, wskutek którego roszczenie Z. M. ponad kwotę 32.700,50 zł wygasło lub nie może być egzekwowane. W tym zakresie Sąd Apelacyjny nie zaaprobował argumentacji i wniosków zaprezentowanych przez Sąd Okręgowy przychyłając się do stanowiska zawartego w apelacji.

Sąd Apelacyjny podziela bowiem pogląd, zgodnie z którym do odpowiedzialności in solidum można w drodze analogii stosować przepisy o solidarności, w tym art. 375 § 2 k.c. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż co do zasady zgadza się z nim także Sąd I instancji, jednakże uznał, że w niniejszej sprawie nie miał on zastosowania. Wniosku tego nie sposób zaaprobować. Słusznie przy tym Sąd ten zauważa, że możliwość stosowania do sytuacji dłużników in solidum uregulowań dotyczących dłużników solidarnych, zachodzi jeśli sytuacja danych dłużników in solidum jest podobna do dłużników solidarnych. Istotne jest przy tym, zastosowanie jakiej regulacji dotyczącej zobowiązań solidarnych jest rozważane i jakie okoliczności przemawiają za lub przeciw jej stosowaniu. Uwzględnienie rozwiązań przewidzianych dla dłużników solidarnych nie może bowiem naruszać istoty odpowiedzialności in solidum. W danym przypadku powodowie domagali się zastosowania art. 375 § 2 k.c. Przepis ten stanowi, że wyrok zapadły na korzyść jednego z dłużników solidarnych zwalnia współdłużników, jeżeli uwzględnią zarzuty, które są im wszystkim wspólne. Odnosząc się do ich stanowiska Sąd Okręgowy zaakcentował okoliczność, iż nawet w przypadku dłużników solidarnych wyrok korzystny dla jednego z nich nie wywiera automatycznego skutku wobec drugiego dłużnika solidarnego, dodatkowym warunkiem jest wspólność przysługujących im zarzutów. Po drugie Sąd meriti stwierdził, że Z. M. i R. R. nie przysługiwały wspólne zarzuty oparte na prawie materialnym, albowiem podstawy ich odpowiedzialności były odmienne. Powyższych argumentów nie można uznać za trafne. Fakt, iż ustawodawca wprost ograniczył wpływ wyroku wydanego wobec jednego dłużnika solidarnego na sytuację pozostałych dłużników solidarnych nie pozwala a priori wykluczyć oddziaływanie na siebie wyroków wydanych względem dłużników odpowiadających wobec tego samego podmiotu na innych podstawach. Błędnie też Sąd Okręgowy utożsamia warunek występowania wspólnych zarzutów z tą samą podstawą odpowiedzialności. Wspólny zarzut to taki zarzut, który może zostać podniesiony przez każdego dłużnika. Zwykle sprowadza się on do powołania się na tę samą normę prawną, jednakże chybione jest zapatrywanie, iż wspólne zarzuty mogą przysługiwać wyłącznie dłużnikom solidarnym. Również dłużnicy odpowiadający na zasadzie in solidum mogą zgłaszać tożsame w treści zarzuty, dla przykładu zarzut przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody. Niewątpliwie również, zarówno dla dłużników solidarnych jak i dłużników in solidum, wspólnym zarzutem jest zarzut braku szkody bądź też zawyżenia lub niewykazania jej wysokości.

Przenosząc powyższe argumenty na grunt rozpatrywanego przypadku stwierdzić należy, że wyrok z dnia 14 lipca 2009r. oddalający powództwo I. N. wobec R. R. ponad kwotę 32.700,50 zł został wydany wskutek uwzględnienia zarzutu, jaki przysługiwał również Z. M.. Nie ulega bowiem wątpliwości i nie jest przez strony kwestionowane to, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Koszalinie pod sygn. akt VI GC 74/07 R. R. broniła się

zarzutem, że roszczenie z tytułu utraconych korzyści nie zostało przez I. N. wykazane i zarzut ten został uwzględniony, skutkując wydaniem wyroku oddalającego powództwo we wskazanej części. Kategorycznie stwierdzić należy, że zarzut niewykazania wysokości utraconych korzyści objętych roszczeniem dochodzonym przez I. N. przeciwko dłużnikom Z. M. i R. R. był zarzutem wspólnym dla obu tych dłużników. Uwzględnienie tego zarzutu względem jednego z dłużników, w świetle art. 375 § 2 k.c., modyfikuje również sytuację pozostałych dłużników odpowiednio do zakresu tego zarzutu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego fakt, iż różne były podstawy prawne odpowiedzialności dłużników I. N. w zakresie dotyczącym jej roszczenia o zwrot utraconych korzyści nie wyklucza zastosowania art. 375 § 2 k.c. W tym przypadku decydujące jest, że wierzycielce przysługiwało jedno roszczenie, którego mogła dochodzić od R. R. na podstawie zawartej między nimi ugody oraz w związku z tym, że łączyła ich umowa gwarancji, a także od Z. M. z tytułu odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy. Przedmiotem żądania była jedna kwota roszczenia odszkodowawczego, którego wysokość opierała się na tych samych okolicznościach faktycznych, obejmowała ten sam substrat materialny, tę samą szkodę. Obowiązek wykazania tej szkody obciążał I. N. zarówno w stosunku do R. R., jak i do Z. M., a każdy z tych pozwanych mógł się bronić zarzutem, że szkoda nie powstała lub nie została udowodniona jej wysokość. Mając zatem na uwadze te okoliczności Sąd Apelacyjny uznał, że w drodze analogii należy odpowiednio stosować przepisy o solidarności, a w tym przypadku art. 375 § 2 k.c. Analogiczne stanowiska zaprezentował Sąd najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 1968r. w sprawie II CR 409/68 (opubl. OSNC 1969/11/207) wskazując, że sytuacja, w której uprawniony ma jedno roszczenie, jakiego może dochodzić od dwu lub więcej osób na mocy różnych podstaw, uprawnia do stosowania odpowiednio przepisów o solidarności.

W konsekwencji, poprzez odpowiednie zastosowanie art. 375 § 2 k.c., stwierdzić należy, że wyrok wydany w dniu 17 lipca 2009r. przeciwko R. R. był zdarzeniem powstałym po wydaniu tytułu egzekucyjnego przeciwko Z. M. i spowodował, że stwierdzone w nim roszczenie ponad kwotę 32.700,50 zł nie istnieje.

Co do roszczenia w kwocie 32.700,50 zł wraz z odsetkami niewątpliwym jest, że obowiązek Z. M. względem I. N. wygasł w tym zakresie, albowiem drugi z dłużników R. R. pokryła tę należność. Okoliczność ta pozostawała poza sporem i nie była przedmiotem niniejszej apelacji. Powyższe powoduje, że tytuł wykonawczy – wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 27 lutego 2008 roku, sygn. akt VI GC 74/07 zaopatrzony w klauzulę wykonalności przeciwko powodowi Z. M. postanowieniem z dnia 9 maja 2008 r., należało pozbawić wykonalności w całości.

Konsekwencją powyższego było również pozbawienie wykonalności tego wyroku w zakresie, w jakim klauzula wykonalności została nadana przeciwko małżonce dłużnika, M. W., na mocy postanowienia z dnia 12 października 2010 r. w sprawie o sygn. akt VI GCo 26/10.

Z przedstawionych przyczyn, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa w całości.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pierwszej instancji stanowił art. 100 k.p.c. Sąd Apelacyjny stwierdził, że okoliczności sprawy wynika, że pozwana nie dała powodów do wytoczenia powództwa o pozbawienie niniejszego tytułu wykonawczego wykonalności co do kwoty 32.700,50 zł tj. w części, w jakiej jej roszczenie zostało zaspokojone przez drugiego dłużnika. Podkreślić dodatkowo należy, że zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. zwrotowi podlegają koszty w takim zakresie, w jakim zostały poniesione w związku z celowym dochodzeniem praw i celową obroną. Mając to na względzie Sąd przyjął, że powodowie wygrali sprawę w 75 %, a pozwana w 25%. Do kosztów poniesionych przez powodów należy zaliczyć opłatę od pozwu w kwocie 6614 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w stawce minimalnej tj. w kwocie 3600 zł oraz opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Pozwana poniosła koszt wynagrodzenia pełnomocnika procesowego i opłaty od pełnomocnictwa w tożsamej wysokości. Po wzajemnym rozliczeniu w stosunku 3:1 na rzecz powodów zasądzono solidarnie kwotę 4069 zł tytułem kosztów procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd miał na uwadze, że powodowie dość długo zwlekali z realizacją przysługującego im uprawnienia do wystąpienia z powództwem przeciwegzekucyjnym, przy znacznej wysokości tych kosztów (7.679 zł) oraz przy jednoczesnym obciążeniu pozwanej większością kosztów powodów poniesionych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Małgorzata Gawinek Iwona Wiszniewska Mirosława Gołuńska